

Zaaknummer : 01007580
Ons Kenmerk : ODH132809
Datum : 10 november 2021

Beschikking

Wet natuurbescherming – Beheer en schadebestrijding

Onderwerp

Oprichting in de zin van artikel 3.18, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (hierna: FBE) om bevers te verstoren en beverburchten en holen in of onder waterkeringen, wegen, bebouwing en overige infrastructuur te vernielen en te beschadigen in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van ernstige schade aan met name gewassen en andere vormen van eigendom. Indien het belang van de openbare veiligheid daartoe noodzaakt, bestaat als laatste redmiddel de optie om de bever te vangen om te doden en te doden.

De opdracht heeft betrekking op het werkgebied van de waterschappen Rivierenland, Hollandse Delta, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap van Rijnland, voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland. Ter uitvoering van de opdracht kan gebruik worden gemaakt van het (luchtdruk)geweer met geluiddemper en honden (niet zijnde lange honden), snij- en steekwapens, vangkooien, kunstmatige lichtbronnen en nachtzichtapparatuur. Er mag gedurende het gehele etmaal van de middelen en methoden gebruik worden gemaakt.

Bovengenoemde handelingen zijn verboden op grond van:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden of vangen van de bever (*Castor fiber*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de bever (*Castor fiber*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de bever (*Castor fiber*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het onder zich hebben en vervoeren anders dan voor verkoop van de bever (*Castor fiber*).

Dit besluit geldt tot 1 juli 2023.

Besluit

Wij besluiten:

- I. een opdracht ex artikel 3.18, eerste lid, van de Wet natuurbescherming te geven aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland om bevers te verstoren, te vangen om te doden en te doden en beverburchten en holen te vernielen en te beschadigen op locaties waar de bever een risico vormt voor de openbare veiligheid als nader toegelicht in de hierna volgende ‘Overwegingen’;
- II. een opdracht ex artikel 3.18, eerste lid, van de Wet natuurbescherming te geven aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland om bevers te verstoren en beverburchten en holen te vernielen en te beschadigen op locaties waar de bever een risico vormt voor gewassen, veehouderijen, bossen en ander vormen van eigendom (nat- en droogschade) als nader afgebakend in de voorschriften en toegelicht in de hierna volgende ‘Overwegingen’;

- III. dat deze opdracht geldt voor de werkgebieden van de waterschappen Rivierenland, Hollandse Delta, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland (zie afbeelding 1);
- IV. ter uitvoering van besluitonderdeel I, wijzen wij de volgende middelen aan:
- het (luchtdruk)geweer;
 - honden, niet zijnde lange honden;
 - snij- en steekwapens;
 - vangkooien.
- V. ter uitvoering van besluitonderdeel I. ontheffing te verlenen van de verboden zoals genoemd in de krachtens artikel 3.26, eerste en tweede lid, Wet natuurbescherming gestelde regels voor wat betreft:
- het gebruik van een luchtdrukgeweer dat niet voldoet aan de eisen van artikel 3.13, eerste en vierde lid Besluit natuurbescherming;
 - het gebruik van een (luchtdruk)geweer voorzien van een geluiddemper en/of kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten (artikel 3.13, vierde lid Besluit natuurbescherming);
 - het gebruik van een (luchtdruk)geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst. Wij geven toestemming om het geweer te gebruiken gedurende 24 uur per dag (artikel 3.16 eerste lid, aanhef en onder a, Besluit natuurbescherming);
 - het gebruik van een (luchtdruk)geweer op gronden, die niet voldoen aan de eisen van een jachtveld, zoals gesteld in artikel 3.12 Besluit natuurbescherming.
- VI. ter uitvoering van besluitonderdelen I en II ontheffing te verlenen van het verbod, zoals genoemd in artikel 3.24, tweede lid, Wet natuurbescherming jo. artikel 3.10, aanhef en onder e, van het Besluit natuurbescherming, om zich buiten gebouwen te bevinden met een vangkooi;
- VII. de voorschriften 1 tot en met 12 te verbinden aan deze opdracht;
- VIII. de volgende documenten onderdeel te laten zijn van deze opdracht:
- Beverprotocol 2020 met 5 bijlagen;
 - Werkinstructie doding bevers Waterschappen in Zuid-Holland d.d. 15 september 2020;
 - Memo Afweging invulling escalatieladder wat betreft verplaatsen en doden van bevers op probleemlocaties in Zuid-Holland d.d. 11 mei 2020;
 - Buffer 10m waterkeringen beverkaart;
 - E-mailbericht van Waterschap Rivierenland d.d. 23 december 2020 met 3 bijlagen;
 - E-mailbericht van 7 januari 2021;
 - E-mailbericht van 2 maart 2021;
 - Memo van de FBE d.d. 1 februari 2021 inzake het gebruik van het luchtdrukgeweer naast het kogelgeweer;
 - Verslag casus bevercalamiteit te Middelharnis mei/juni 2021;
 - Notitie over de risico's op schade door vernatting ten gevolge van beverdammen in Zuid-Holland d.d. 22 september 2021, drs. J. Thissen van, Van Bommel Faunawerk.
- IX. dat deze opdracht geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot een ontheffing op basis van een faunabeheerplan voor het beheer van de bever onherroepelijk is, maar uiterlijk tot 1 juli 2023.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 In dit besluit worden de begrippen gebruikt, zoals opgenomen in de begrippenlijst, opgenomen in bijlage I bij het Beverprotocol 2020, aangevuld met:
 - a 'nat- of droogschade aan landbouw': indirect door de bever veroorzaakte schade aan landbouwgewassen, bijvoorbeeld door het bouwen van dammen, waardoor landbouwpercelen - door te hoge waterpeilen - onder water komen te staan of te vochtig worden of - door te lage waterpeilen - droog komen te liggen of te droog worden;
 - b 'faunaschade aan landbouw': direct door de bever veroorzaakte vraat- en knaagschade aan landbouwgewassen';
 - c 'waterkering': kunstmatige hoogte, natuurlijke hoogte of gedeelte daarvan, of hoge gronden met ondersteunende kunstwerken, die een waterkerende of mede een waterkerende functie hebben;
 - d 'peilbesluit': een besluit in de zin van art. 5.2 Waterwet, waarbij waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren worden vastgesteld, die gedurende daarbij aangegeven perioden zoveel mogelijk worden gehandhaafd.
- 2 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent voor uitvoering van de opdracht schriftelijk of digitaal toestemming uitsluitend aan personen in dienst of in opdracht van waterschappen.
- 3 De uitvoerder van de opdracht dient te voldoen aan de gestelde uitvoeringsregels, zoals vermeld op het uitvoeringsformulier van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 4 De uitvoerder van de opdracht dient (een kopie van) dit besluit en (een kopie van) het uitvoeringsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, te kunnen tonen. Dit kan zowel in schriftelijke als in digitale vorm.

Specifieke voorschriften

- 5 Bij de keuze van een te nemen beheermaatregel dient het stroomschema van hoofdstuk 2, figuur 2.1 Beverprotocol 2020 met de daarop gegeven toelichting gevolgd te worden, met dien verstande dat:
 - 'het verplaatsen' in de rood gekleurde rechterkolom van het schema niet van toepassing is en;
 - de in het schema opgenomen 'ernstige schade', indien en voor zover van toepassing op faunaschade aan landbouw, geen rol speelt;
 - de bever niet gevangen en gedood mag worden indien er alleen ernstige schade dreigt of ontstaat zonder gevaar voor de openbare veiligheid.
- 6 De beheermaatregelen worden uitgevoerd conform deel II (Uitvoering) van het Beverprotocol 2020, met dien verstande dat de 'Werkinstructie doding bevers Waterschappen in Zuid-Holland' d.d. 15 september 2020 (bijlage 3 bij dit besluit) voor bijlage 4 van het Beverprotocol in de plaats komt.
- 7 Aan het luchtdrukgeweer worden de volgende eisen gesteld:
 - het kaliber bedraagt minimaal .30 inch (7,62 mm);
 - de mondingsenergie bedraagt minimaal 105 joules.
- 8 Honden worden alleen ingezet bij nazoek van gewonde bevers in het veld. Een snij-of steekwapen kan zo nodig worden gebruikt na een niet afdoend schot in het veld teneinde de geschoten bever zo snel mogelijk uit zijn lijden te verlossen.
- 9 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland zorgt ervoor dat de genomen maatregelen bij beverschade of risico worden geregistreerd conform het format dat in bijlage 3 bij het Beverprotocol 2020 is opgenomen.

- 10 Uiterlijk de dag voorafgaand aan de actie dient vóór 20:00 uur door de uitvoerder melding te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en handhaving, team Groene Wetten. E-mailadres voor meldingen is meldingWnb@ozhz.nl, telefoonnummer is 078-7708081 (inspreken op antwoordapparaat). Hierbij moet de uitvoeringscode vermeld worden, evenals de locatie, de datum en het tijdstip waarop de bestrijdingsactie zal plaatsvinden.
- 11 Ieder gebruik van de opdracht, waarbij een bever wordt gevangen en gedood of alleen gedood, wordt door de coördinator beverbeheer bij het waterschap direct gemeld aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 12 Bij het levend vangen en doden van bevers in de kooi en bij afschot van bevers in het veld dienen de volgende gegevens over de gedode bever in Dora te worden geregistreerd:
 - a. ouderdier, jaarling of jong van dit jaar en geslacht;
 - b. foto van de bever met meetlat en datum;
 - c. locatie (x-y of GPS- coördinaten).

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb. Op grond hiervan dient men zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.
- Gedurende de beheeractiviteiten dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

De beverpopulatie in Nederland groeit gestaag. Rond 2010 waren er ca. 500 bevers in Nederland en dit jaar (2021) schat de Zoogdiervereniging de beverpopulatie op 5000 dieren.¹ In de zuidelijke provincies bevinden zich op dit moment de grootste populaties, maar inmiddels verspreidt de bever zich ook in de provincie Zuid-Holland. De Zoogdiervereniging schat het huidige aantal op circa 500 bevers van één jaar en ouder en met een nu nog exponentiële groei van 20% per jaar zullen er in Zuid-Holland over 2 jaar circa 720 bevers aanwezig zijn. Naar verwachting zal de populatie zich elke 4 jaar verdubbelen. De bever zal zich ook verder verspreiden. Nu zijn de bevers vooral nog te vinden in het voor hen optimale rivierenlandschap in het zuiden van de provincie, maar als deze te vol worden zullen zij het voor hen suboptimale polderlandschap van het noorden van de provincie gaan koloniseren. In 2026 kan de hele provincie Zuid-Holland bewoond zijn door bevers.²

Wij zijn blij met de succesvolle herintroductie van de bever, maar op sommige locaties, met name nabij waterkeringen en onder wegen kan de bever door zijn graafwerkzaamheden en aanleg van dammen grote schade veroorzaken. Het land kan daardoor overstromen en wegen en aangrenzende percelen kunnen verzakken waardoor de water- en verkeersveiligheid niet meer geborgd zijn. Door de bouw van dammen kan het waterpeil te hoog worden, waardoor watergangen overstromen en het water wegstroomt over het naastgelegen land en onderhoudspaden onbereikbaar zijn. Op andere locaties kan de bouw van dammen juist leiden tot te lage waterpeilen waardoor verdroging kan optreden.

Hoewel de incidenten als gevolg van beveractiviteiten in onze provincie nu nog beperkt zijn, is duidelijk dat het niet lang meer zal duren vóór die incidenten in aantallen en omvang zullen toenemen als gevolg van de hiervoor omschreven toename van de populatie en verdere verspreiding van de bever.

Het bewaken van de waterkeringen en de waterpeilen op grond van het peilbesluit zijn primaire taken van de waterschappen. Samen met een aantal andere partijen³ hebben de waterbeheerders in Zuid-Holland en Gelderland het initiatief genomen om het Beverprotocol op te stellen. Zij hebben dit samen met de Zoogdiervereniging gedaan.

Daarin is ook de mogelijkheid opgenomen om de bever te doden als alle andere – minder vergaande – maatregelen uitgeput zijn en de bever blijft terugkomen op risicovolle locaties.

De door ons verleende ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de bever en het weghalen van burchten en dammen voor het beheergebied van het Waterschap Rivierenland is 21 januari 2021 verlopen⁴.

De Faunabeheereenheid is bezig om met betrokken waterbeheerders en andere betrokken organisaties een Faunabeheerplan Bever op te stellen dat – na onze goedkeuring – als onderbouwing dient voor de aanvraag van een ontheffing. Verwacht wordt dat dit proces rond eind 2022 gereed zal zijn, waarna de aanvraag bij ons kan worden ingediend. In de tussentijd moet er opgetreden kunnen worden in die gevallen waarbij het risico voor de openbare veiligheid en (de dreiging van) ernstige schade te groot wordt. Daarin voorziet deze opdracht.

Aan dit besluit liggen de volgende documenten ten grondslag:

- Beverprotocol voor de waterbeheerders in de provincies Gelderland en Zuid-Holland, januari 2020 (hierna: Beverprotocol 2020) met 5 bijlagen;

¹ Mondelinge informatie van V. Dijkstra van de Zoogdiervereniging d.d. 16 augustus 2021.

² Zie de notitie van drs. J. Thissen (Van Bommel Faunawerk) d.d. 22 september 2021 (bijlage 11 bij dit besluit).

³ Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rijn en IJssel, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Rijkswaterstaat, Faunabeheereenheid Gelderland, Faunabeheereenheid Zuid-Holland, Provincie Gelderland, Provincie Zuid-Holland en Unie van Waterschappen.

⁴ Besluit d.d. 18 januari 2019, kenmerk ODH 2019-00002171 (zaaknummer 00540716).

- Werkinstructie doding bevers Waterschappen in Zuid-Holland(ter vervanging van bijlage 4 bij Beverprotocol 2020), 15 september 2020;
- Memo Afweging invulling escalatieladder wat betreft verplaatsen en doden van bevers op probleemlocaties in Zuid-Holland, 11 mei 2020;
- Buffer 10 waterkeringen beverkaart, Provincie Zuid-Holland;

Op verzoek is door het Waterschap Rivierenland bij e-mailberichten van 23 december 2020 (doorgezonden door de FBE ZH op 4 januari 2021) en 7 januari 2021 aanvullende informatie verstrekt. Bij het e-mailbericht van 23 december 2020 zijn naast de beantwoording van de aanvullende vragen 3 bijlagen meegezonden, te weten:

- Format voor de registratie van maatregelen bij beverschade of risico (= gelijkkluidend aan het registratieformulier dat als bijlage 3 is opgenomen bij het Beverprotocol 2020);
- Tabel met bevermaatregelen Waterschap Rivierenland periode 2011-2019;
- Kaart van beheergebied Waterschap Rivierenland – locaties maatregelen bij beverschade.

Bij e-mailbericht van 2 maart 2021 is door het Waterschap Rivierenland aanvullende informatie verstrekt van het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen over het te gebruiken kaliber en mondingsenergie.

Bij memo van 1 februari 2021 heeft de FBE nog aanvullende informatie verstrekt inzake het gebruik van het luchtdrukgeweer naast het kogelgeweer.

Tevens is door Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid een rapportage opgesteld over een incident in Middelharnis, waarbij bevers een weg hebben ondergraven.

Tot slot heeft drs. J. Thissen van Van Bommel Faunawerk een notitie d.d. 22 september 2021 opgesteld over de risico's van schade door vernatting ten gevolge van beverdammen in Zuid-Holland.

Alle bovengenoemde documenten zijn als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1, eerste lid, van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Bevoegd gezag

De handelingen worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming zijn wij bevoegd gezag voor het geven van de opdracht.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De bever is een van nature in Nederland in het wild levende soort, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede lid en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de bever opzettelijk te doden of te vangen;
- de bever opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de bever te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.18 eerste lid, van de Wnb kunnen wij aan de FBE opdracht geven om – indien en voor zover in casu van toepassing - in afwijking van artikel 3.5 Wnb een populatie van dieren als bedoeld in artikel 3.5 Wnb te beperken als dat nodig is om een of meer van de redenen, genoemd in artikel 3.17, eerste lid, onderdeel b, van de Wnb. Die redenen zijn:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;

- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom, of
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Tevens is artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb van toepassing op de opdracht. Op grond van die bepaling wordt aanvullend op de hiervoor genoemde redenen een ontheffing (in casu: een opdracht) slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Daarnaast houden wij rekening met het feit dat de bever door ons als een 'icoonsoort' is aangemerkt.⁵ Wij geven ons soortenbeleid vorm aan de hand van Zuid-Hollandse icoonsoorten. Dit zijn soorten die gezamenlijk symbool staan voor landschappelijke en ecologische kwaliteiten in Zuid-Holland én/of voor maatschappelijke kwaliteiten en ecosysteemdiensten.

Beoordeling

Het beheren en onderhouden van de waterkeringen is één van de taken van waterschappen. De waterkeringen dienen te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen.⁶ Op een aantal plaatsen bevinden zich in de directe nabijheid van waterkeringen bevers, die graafactiviteiten uitvoeren binnen die waterkeringen. Indien deze waterkeringen worden beschadigd, komt daarmee ook de veiligheid van het achterliggende land, omwonenden, hun huizen en wegen in gevaar. Het graven van gangen, holen en burchten door bevers in de waterkering is daarom ongewenst.

Daarnaast graven bevers ook onder wegen (zie het incident in Middelharnis), kunstwerken en bebouwing (denk hierbij onder andere aan gemalen). Hierdoor kunnen wegen verzakken met gevolgen voor de openbare veiligheid op de weg, inclusief berm en aangrenzende percelen, waaronder landbouwpercelen die bewerkt worden met tractoren en ander zwaar materieel. Ook gebouwen en kunstwerken kunnen verzakken of instorten.

Waterschappen zijn ook verantwoordelijk voor het uitvoeren van het peilbesluit. Door de bouw van dammen kunnen bevers het waterpeil verhogen, waardoor watergangen overstromen en het water wegstroomt over het naastgelegen land en onderhoudspaden onbereikbaar zijn. Hoger peil kan ook in de bodem tot vernatting leiden waardoor de draagkracht van bv onderhoudspaden vermindert en ze in feite onbereikbaar worden. Op andere locaties kan de bouw van dammen juist leiden tot te lage waterpeilen waardoor verdroging kan optreden. Deze vernatting en verdroging leiden niet alleen tot schade aan landbouwgewassen, maar kunnen ook schade toebrengen aan bomen, bossen en andere natuur, evenals andere vormen van eigendom, waaronder bebouwing.⁷

De maatregelen die als gevolg van deze graverij door bevers in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van ernstige schade moeten worden getroffen, zullen worden uitgevoerd op basis van het Beverprotocol 2020 en de werkinstructie voor de waterschappen in Zuid-Holland (bijlagen 2 en 3).

Overtreding verbodsbepalingen

Met deze opdracht wordt beoogd te kunnen ingrijpen en maatregelen te kunnen treffen als in of onder waterkeringen, wegen, overige infrastructuur en bebouwing graverijen van bevers zijn aangetroffen, dan wel holen of burchten zijn aangelegd of dammen zijn gebouwd en als gevolg daarvan de openbare veiligheid in gevaar is of er ernstige schade (dreigt te) ontstaan. De openbare veiligheid is in gevaar als graafactiviteiten dan wel damvorming ertoe kunnen leiden dat de veiligheid van de omwonenden/personen of weggebruikers wordt bedreigd of wateroverlast ontstaat, waardoor huizen/gebouwen, wegen en landbouwgronden kunnen overstromen en wegen,

⁵ Bijlage 5 bij de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving, december 2018.

⁶ Zie voor meer informatie: par. 1.4 Beverprotocol 2020.

⁷ Zie ook de Notitie van Thissen, bijlage 11 bij dit besluit.

bebouwing en kunstwerken kunnen verzakken. Ernstige schade kan ontstaan aan landbouwgewassen, veehouderijen, bossen en overige vormen van eigendom, zoals bebouwing, door overstromingen, maar ook door langdurige vernatting en verdroging als gevolg van een te hoog of te laag waterpeil.

Ook wenst men preventief maatregelen te kunnen treffen indien dammen van bevers in en nabij watergangen binnen het watersysteem van het werkgebied van het waterschap zijn aangetroffen. In de periode waarin kans op hoogwater bestaat of op ernstige schade aan wegen en overige infrastructuur en bebouwing, moet de bever direct worden verjaagd, het hol of de burcht worden verwijderd en de schade worden hersteld. Buiten deze periode zal de bever worden ontmoedigd het hol of de gang in de kering te gebruiken, door het hol op een dusdanige wijze af te sluiten met gaas dat een bever er zo nodig nog wel uit kan, maar er niet meer in kan terugkeren. Als alle bevers het hol hebben verlaten, wordt het hol uitgegraven. Indien mogelijk worden structurele maatregelen genomen om terugkomst van de bever te voorkomen.

Door bovengenoemde handelingen wordt de bever opzettelijk verstoord en worden tevens voortplantings-plaatsen of rustplaatsen van de bever beschadigd of vernield. Daarmee worden de verbodsbepalingen, zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

In aanvulling op bovengenoemde maatregelen kan het noodzakelijk zijn om de bever te vangen om te doden en te doden indien alle hiervoor genoemde - minder ingrijpende - maatregelen niet of in onvoldoende mate leiden tot beperking van het risico voor de openbare veiligheid. Deze opdracht voorziet niet in het doden van de bever, indien het belang van de openbare veiligheid niet in het geding is. In die gevallen, waarbij het alleen gaat om het voorkomen van ernstige schade aan onder andere nat of droogschade aan landbouwgewassen, wegen wij in het kader van deze opdracht het belang van de bever zwaarder dan het voorkomen van de schade. In die gevallen kan – in ieder geval gedurende de looptijd van deze opdracht – de schade beperkt worden door de betreffende bevers die ernstige schade dreigen te veroorzaken te verjagen en te ontmoedigen door het dichten van het oeverhol of het verwijderen van dammen en het treffen van preventieve maatregelen om herhaling zoveel mogelijk te voorkomen.

Het vangen zal gebeuren met een vangkooi en het doden met het geweer. Daarmee wordt de verbodsbepaling, als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid van de Wnb overtreden. Er zullen zich situaties voordoen waarbij na het vangen van de bever het dier niet op de vanglocatie kan worden gedood. Dat betekent dat de (gevangen) bever nog enige tijd in het bezit zal zijn van de uitvoerder en moet worden vervoerd naar een geschikte locatie waar het dier kan worden gedood. Daarmee wordt artikel 3.6, tweede lid van de Wnb overtreden.

Voor het gebruik van een vangkooi buiten gebouwen en het gebruik van het geweer gelden de verbodsbepalingen, als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, sub b, van de Wnb (het gebruik van het geweer op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan de eisen van artikel 3.12 Besluit natuurbescherming), artikel 3.26, tweede lid, sub a, van de Wnb jo. artikel 3.16 sub a van het Besluit natuurbescherming (het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopgang), artikel 3.26, tweede lid, sub c, van de Wnb jo. artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming (gebruik van middelen op, aan of bij het geweer), artikel 3.13, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming (gebruik luchtdrukgeweer) en 3.24, tweede lid, van de Wnb jo. artikel 3.10, sub e, van het Besluit natuurbescherming (het zich buiten gebouwen bevinden met een vangkooi).

Op grond van artikel 3.26, derde lid, van de Wnb zijn wij bevoegd om ontheffing te verlenen van deze verbodsbepalingen.

Beoordeling eisen aan ontheffing verbodsbepalingen art. 3.5 en 3.6 Wnb

1. *Andere bevredigende oplossing*

Paragraaf 1.6 van het Beverprotocol 2020 geeft een analyse van mogelijke bevredigende alternatieven waardoor overtreding van de verbodsbepalingen wordt voorkomen dan wel zoveel mogelijk beperkt. Zo wordt een onderscheid gemaakt in preventieve maatregelen en zogenaamde alternatieve maatregelen. Bij preventieve maatregelen wordt voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden. Voorbeelden van preventieve maatregelen zijn in veel gevallen fysieke maatregelen om bevers te weren of te zoneren of om graverij of vraat onmogelijk te maken door middel van inrichtingsmaatregelen. Bij alternatieve maatregelen wordt wel in strijd gehandeld met een of meer verbodsbepalingen, waarbij de maatregel met de minste impact voor de bever het beste alternatief is. Bij de keuze daarvan wordt gebruik gemaakt van het stroomschema in hoofdstuk 2 van het Beverprotocol. Voorbeelden van deze alternatieve maatregelen zijn: het verwijderen van burchten en holen in combinatie met het aanbrengen van gaas of stenen, het verwijderen of verlagen van dammen en het plaatsen van zogenaamde beaver deceivers.

De voor de bever meer ingrijpende maatregelen zijn verder uitgewerkt in de subparagrafen van par. 1.6 Beverprotocol. Het gaat om de volgende maatregelen:

1. Tegengaan van schade door boom in waterloop.
2. Maatregelen bij dam in waterloop.
3. Maatregelen bij hol of burcht in oever of waterkering.
4. Maatregelen bij graafschade in waterkeringen.
5. Vangen en elders uitzetten van bevers.
6. Het (vangen in combinatie met) doden van bevers.

Per maatregel is in het protocol nagegaan wat de kosten zijn en is gekeken naar de haalbaarheid ervan. Beide bepalen mede de 'redelijkheid' van de te nemen maatregel en daarmee ook de vraag of het een 'andere bevredigende oplossing' is in de zin van art. 3.8, vijfde lid, sub a, van de Wnb.

De samenvattende conclusie is dat de vraag of een alternatieve maatregel 'bevredigend' is afhangt van de specifieke situatie, met name van de soort en de functie van het gebied. Er kunnen geen algemene conclusies worden getrokken.

Daarom is in hoofdstuk 2 Beverprotocol 2020 (figuur 2.1) een stroomschema opgenomen waarin de ernst van de schade en/of het risico voor de waterveiligheid (verticale as) zijn afgezet tegen te nemen maatregelen die in de volgorde van minder naar meer ingrijpend voor de bever in de horizontale as zijn afgezet (aangeduid met 'escalatieladder'). De minst ingrijpende maatregelen zijn de maatregelen die het functionele leefgebied van de bever aantasten (geel gekleurd), vervolgens maatregelen die voortplantings- en rustplaatsen van de bever aantasten (oranje gekleurd) en de meest ingrijpende maatregelen betreffen het verplaatsen en doden van de bever (rood gekleurd). Naarmate de schade en/of het risico voor de waterveiligheid meer 'onacceptabel' is, of een volgens deze escalatieladder eerder getroffen maatregel niet tot het gewenste effect heeft geleid, mag een kolom naar rechts worden opgeschoven en dus gebruik worden gemaakt van een meer ingrijpende maatregel.

De medewerker water-, dijk- of wegbeheer van het waterschap bepaalt in overleg met een ter zake kundig persoon⁸ of de activiteiten van de bever acceptabel zijn of dat er maatregelen genomen moeten worden. In eerste instantie zijn dit, in lijn met het stroomschema in het beverprotocol, technische maatregelen. Als er sprake is van herhaalde graverij of herhaalde dammenbouw, met groot risico voor de openbare veiligheid kan worden overgegaan tot de maatregel vangen en verplaatsen of vangen en doden. Volgens het stroomschema in het beverprotocol is doden

⁸ Zie voor de omschrijving van een 'ter zake kundig persoon' bijlage 1 bij het Beverprotocol 2020 en par. 5.1 Beverprotocol 2020. 01007580-00023169

alleen aan de orde als verplaatsen geen optie is. Echter, onder het kopje Verplaatsen wordt onderbouwd dat verplaatsen geen optie is in Zuid-Holland.

De voor de bever meest ingrijpende maatregelen (vangen om te doden en doden) zijn nieuw t.o.v. de ontheffing, die tot 21 januari 2021 gold voor de bever in het beheergebied van het Waterschap Rivierenland. Het is aan ons om te beoordelen of het verstoren van de bever en het verwijderen van burchten en dammen ontoereikend is om het openbare veiligheidsbelang (waterveiligheid en verkeersveiligheid) te dienen. Immers, de bever is geïntroduceerd in Nederland en door ons als icoonsoort in het kader van ons natuurbeleid aangemerkt.

Verplaatsen

Wij zijn – evenals de wetgever – in zijn algemeenheid geen voorstander van het ‘uitzetten’ van dieren. Het uitzetten van dieren is op grond van artikel 3.34, eerste lid, van de Wnb verboden. Het ‘verplaatsen’ van de bever valt onder dit verbod. Wij kunnen op grond van art. 3.34, derde lid, van de Wnb daarvoor ontheffing verlenen. In artikel 5.1 Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland hebben wij aangegeven in welke gevallen wij ontheffing verlenen voor het uitzetverbod, namelijk ten behoeve van herintroductie en/of repopulatie. Dat is hier niet aan de orde. Wel hebben wij de bever aangemerkt als ‘icoonsoort’. Daarom is nader bekeken of er voor de bever een uitzondering op ons beleid gemaakt moet worden.

Dat is gebeurd in het memo ‘Afweging invulling escalatieladder wat betreft verplaatsen en doden van bevers op probleemlocaties in Zuid-Holland’ dd. 11 mei 2020 en de kaart ‘Buffer 10 waterkeringen beverkaart’ (bijlagen 4 en 5 bij dit besluit). Uit dit memo blijkt dat het verplaatsen van de bever binnen en buiten de provincie geen realistische optie is. In het memo staat daarover het volgende:

‘Verplaatsen van een gevangen bever naar elders binnen de provincie Zuid-Holland stuit op ernstige bezwaren:

- 1. Verplaatsen kan alleen naar gebieden waar nog geen bevers leven, vanwege het territoriale karakter;*
- 2. De meeste geschikte leefgebieden in Zuid-Holland zijn ruimschoots bezet;*
- 3. De nog niet-bezette geschikte gebieden zullen op afzienbare tijd langs de natuurlijke weg door de bever bezet worden;*
- 4. In de gebieden onder zeeniveau vormt de bever een ernstig veiligheidsrisico. Daarnaast worden waterkeringen waarbij de afstand tussen de oever en de teen van de dijk 10-20 meter bedraagt als kwetsbaar voor bevergraverij aangemerkt (Dijkstra e.a. 2017, Bos e.a. 2017, Kurstjens & Niewold 2011). De combinatie van gebieden die onder NAP zijn gelegen en dijklichamen kwetsbaar voor graverij bepalen waar het uitzetten van bevers ongewenst is in het kader van openbare veiligheid. Zie ook de kaart met gebieden onder zeeniveau en waterkeringen binnen 10 meter buffer van de oever;*
- 5. Beverterritoria beslaan enkele kilometers oeverlengte, in de Biesbosch bedroeg dit wel eens meer dan 10 km. Bovendien kan een enkele bever welke uitgezet wordt, zich over tientallen kilometers verplaatsen alvorens zich te vestigen.*

Vanwege de grote actieradius van een bever dienen geschikte leefgebieden niet te klein zijn, een hoek van een polder of een paar kilometer oever is niet geschikt om een beverfamilie daar duurzaam te vestigen zonder in te boeten op de openbare veiligheid. Bovendien, verplaatsen kan dus eigenlijk alleen maar bij een complete ‘beverfamilie’, naar een onbezet maar wel geschikt gebied, zonder veiligheidsrisico’s, waarbij overigens ook een kunstburcht dient te worden ingericht. Op basis van de hierboven genoemde gronden is het in de praktijk én niet wenselijk niet mogelijk om het ‘verplaatsen’ van een probleembever voor te schrijven en daarmee geen redelijk alternatief.’

Met geschikte leefgebied bedoelen wij alleen optimaal geschikt gebied conform de richtlijnen van de IUCN⁹ waarnaar ook in de provinciale Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland wordt verwezen. Het gaat dan om de eisen aan een gebied zoals bedoeld in paragraaf 7.1 op pagina 18 van deze richtlijn. In Zuid-Holland zijn de optimaal geschikte gebieden reeds bezet zijn met bevers.

Over het verplaatsen van bevers naar andere provincies meldt het memo het volgende:

'In Limburg heeft de beverpopulatie een nog sterkere groei ondergaan dan in Zuid-Holland. De provincie Limburg heeft in 2016 de andere provincies verzocht om een aantal bevers afkomstig van 'probleemlocaties' in Limburg te verplaatsen naar locaties in andere provincies. Op dit verzoek is negatief gereageerd door de andere provincies. Zuid-Holland heeft hierbij beargumenteerd dat er geen noodzaak bestond vanuit populatie-dynamisch of genetisch oogpunt. Daarnaast heeft Zuid-Holland erop gewezen dat de geschikte gebieden inmiddels in meer of mindere mate bezet zijn en dat vestiging van de bever in polders tot ernstige problemen zou kunnen leiden in gebieden onder zeeniveau, zoals de opstuwning van water en verzwakking van dijken met alle risico's van dien. Herplaatsing van bevers naar het Verenigd Koninkrijk bleek vanuit veterinaire redenen niet mogelijk. Bijplaatsen van bevers in reeds bezet leefgebied is geen optie aangezien dit leidt tot veel stress, gevechten en sterfte onder bevers vanwege de sterke territorialiteit van de soort. Het vorenstaande is de reden waarom Limburg uiteindelijk is overgegaan tot het vangen en doden van bevers (enkele exemplaren per jaar).'¹⁰

Mede gelet op bovengenoemde aanvullende ernstige bezwaren tegen het verplaatsen van de bever, concluderen wij dat het verplaatsen van (gevangen) bevers naar locaties elders binnen de provincie of daarbuiten geen optie is. Wij maken voor de bever dus geen uitzondering op ons beleid. Dit heeft tot gevolg dat de stap 'vangen en verplaatsen' in de escalatieladder in het Beverprotocol voor Zuid-Holland vervalt (zie voorschrift 5).

Vangen om te doden en doden

Het bovenstaande betekent dat bevers als ultieme maatregel worden gedood. Op grond van de ons ter beschikking staande informatie achten wij het thans noodzakelijk om het doden van bevers toe te staan als de andere maatregelen uit de escalatieladder niet het gewenste resultaat hebben en - indien nodig - daaraan voorafgaand te vangen in het belang van de openbare veiligheid (verkeers- en waterveiligheid). In die gevallen, waarbij het alleen gaat om het voorkomen van ernstige schade aan gewassen en andere vormen van eigendom wegen wij in het kader van deze opdracht het belang van de bever zwaarder dan het voorkomen van de schade. In die gevallen kan – in ieder geval gedurende de looptijd van deze opdracht – de schade beperkt worden door de betreffende bevers die ernstige schade dreigen te veroorzaken te verjagen en te ontmoedigen door het dichten van het oeverhol of het verwijderen van dammen en het treffen van preventieve maatregelen om herhaling zoveel mogelijk te voorkomen.

Het aantal bevers in Zuid-Holland neemt snel toe (zie onder 3. 'Staat van instandhouding') en daarmee ook het aantal beverburchten en -dammen in Zuid-Hollandse watergangen. Tot nu toe heeft dat nog relatief weinig schadegevallen opgeleverd, omdat de bevers zich vooral ophouden in het voor hen optimale rivierenlandschap. Nu de populatie groeit, is het een kwestie van tijd dat de bevers zich ook buiten die gebieden gaan ophouden en ze schade berokkenen aan dijktafsluitingen en andere (water-) weginfrastructuur. Gelet op de aanvullende informatie van 7 januari 2021 van het Waterschap Rivierenland is daarvan nu op enkele locaties sprake (bijlage 7). Daarna heeft zich in mei 2021 een ernstig incident voorgedaan in Middelharnis, dat tot het werkgebied van Waterschap Hollandse Delta behoort.¹¹

⁹ <https://iucn-ctsg.org/wp-content/uploads/2017/12/new-rsg-reintro-guidelines-2013.pdf>

¹⁰ Zie hoofdstuk 7.20 van het Faunabeheerplan Limburg 2020 – 2026. Op grond van de door GS Limburg afgegeven ontheffing in 2017 zijn in 2018 en in 2019 19 bevers per jaar gedood.

¹¹ Zie het verslag van dit incident, bijgevoegd als bijlage 11.

Uit bijlage 2 bij het Beverprotocol 2020 zien we dat in andere provincies, zoals Limburg¹², Gelderland en Noord-Brabant, het aantal locaties waar bevers schade veroorzaken of dat dreigen te doen groot is.

Het is derhalve onontkoombaar dat bij herhaalde graverij in dijken of andere waterkeringen of wegen op dezelfde locatie de bever moet worden gedood in gevallen waarbij de bever zich niet laat verjagen of ontmoedigen na het herhaaldelijk dichten van het oeverhol of het verwijderen van dammen. Daarbij merken wij op dat er aan het doden in het uitvoeringsdeel (deel II; hoofdstuk 3) van het Beverprotocol 2020 extra eisen worden gesteld. Zo wordt bepaald dat - vóórdat tot deze maatregel, te weten vangen en doden, besloten wordt – advies wordt ingewonnen bij een extern deskundige om te beoordelen of alle redelijkerwijs uit te voeren maatregelen goed zijn afgewogen. Het naleven van deel II van het Beverprotocol 2020 is voorgeschreven in voorschrift 6.

Bezit en vervoer anders dan voor verkoop (art. 3.6, tweede lid, van de Wnb)

Bij doding zijn er 2 werkwijzen, te weten: doding in het veld óf doding nadat de bever eerst is gevangen. In het laatste geval kan de uitvoerend medewerker besluiten na het vangen van een bever het dier elders te doden indien de situatie hiertoe aanleiding geeft (denk aan bebouwde kom, burgerlijke inmenging, etc.). In dat geval dient de bever vervoerd te worden. Tijdens het vervoer heeft de uitvoerend medewerker het dier onder zich. Daarvoor zijn geen andere bevredigende oplossingen.

Conclusie andere bevredigende oplossingen

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat voldoende aannemelijk is gemaakt dat redelijkerwijs geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn dan het overtreden van de verbodsbepalingen opgenomen in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid en 3.6, tweede lid van de Wnb.

2. Belangenonderbouwing

De opdracht wordt gegeven in het belang van de ‘volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’ en (deels) ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen, veehouderijen, bossen en andere vormen van eigendom.

Openbare veiligheid

In paragraaf 1.5.1. van het Beverprotocol 2020 is het belang van de openbare veiligheid, waarvan waterveiligheid deel uitmaakt, onderbouwd. Zo verzwakt graverij, de aanleg van hopen in waterkeringen en kades, inclusief de beschermingszone aan de rivier- en landzijde, de kering en vormt daarmee een veiligheidsrisico. Graverij en dammen kunnen bij bebouwing, wegen en kunstwerken ernstige schade of veiligheidsrisico's met zich mee brengen. Een hol of burcht in de oever van een watergang of in een (weg)talud brengt het risico met zich dat deze gaat verzakken bij betreden of berijden met risico voor de veiligheid tot gevolg. Hetzelfde geldt voor de aangrenzende (landbouw-)percelen.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang ‘openbare veiligheid’ voldoende onderbouwd is.

Ter voorkoming van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen of andere vormen van eigendom.

Uit de in paragraaf 1.5.1 van het Beverprotocol 2020 opgenomen voorbeelden van risico's van graverijen voor de waterveiligheid vloeit ook schade voort. De aanwezigheid van dammen kan leiden tot opstuwning, verminderde aan- en afvoer van water, afname van de waterbergingscapaciteit en schade aan gewassen op aangrenzende percelen.

¹² Zie ook het Faunabeheerplan Limburg 2020-2026, hoofdstuk 7.20 Bever.
01007580-00023169

Deze schade is onderbouwd in par. 1.5.2 van het Beverprotocol 2020 en het memo van drs. J. Thissen van 22 september 2021. Naast directe schade aan de waterkeringen zelf, die voor rekening van de waterschappen komt, is de (dreiging van) gevolgschade van dijkdoorbraken (ongeacht de oorzaak daarvan) geïllustreerd aan de hand van twee dijkdoorbraken. Die hebben weliswaar niet plaatsgevonden in Zuid-Holland, maar zij zijn ons inziens wel representatief indien door graverijen van bevers in Zuid-Holland waterkeringen doorbreken. In bijlage 2 bij het Beverprotocol zijn bij de meldingen vanaf 2016 ook de kosten opgenomen van de maatregelen die door de waterschappen genomen moesten worden om (verdere) schade te voorkomen, dan wel te herstellen.

Natschade aan landbouwgewassen kan ontstaan doordat de drainerende werking van watergangen op de aangrenzende landbouwpercelen minder wordt. Grondwaterstanden op deze percelen worden daardoor beïnvloed. In peilbesluiten is vastgelegd wat de waterpeilen in een bepaalde watergang moeten zijn en tussen welke waarden deze mogen fluctueren. De peilbesluiten zijn afgestemd op het landgebruik ter plaatse. Een bewoner, agrariër of natuurbeheerder mag dus uitgaan van de in het peilbesluit vastgelegde peil en zijn gebruik, bedrijfsvoering of beheer daarop afstemmen.

Natschade bij agrariërs kan ontstaan als door het verhoogde waterpeil het aangrenzende perceel zo nat wordt dat:

- gewassen minder goed groeien of zelfs afsterven;
- gewassen niet meer geoogst kunnen worden omdat het land te nat is om er met materieel op te gaan.

Wij scharen hier ook de situaties onder waarbij door het verlaagde waterpeil (als gevolg van dammenbouw) landbouwpercelen te droog worden, waardoor de daarop staande landbouwgewassen juist te weinig water krijgen.

In bebouwd gebied is het denkbaar dat natschade ontstaat doordat:

- water op straat komt te staan;
- kelders vochtig worden of zelfs onderlopen;
- schade aan wegen optreedt doordat verweking van de ondergrond van de weg optreedt door hoge grondwaterstanden. Dit kan dan weer tot gevaarlijke situaties leiden.

In natuurgebieden kan het zijn dat waterpeilen zodanig verhogen of verlagen dat:

- dit een ongunstig effect heeft op soorten waarvoor natuurdoelstellingen zijn bepaald;
- er voedselrijk water gestuwd wordt naar een plek waar juist voedselarm water is;
- er massale bomensterfte optreedt, doordat bomen met de voeten in het water komen te staan.

Deze verschillende vormen van schade als gevolg van de aantasting van waterkeringen en de drainerende werking van watergangen door de bever ('vervolgschade' of 'indirecte schade') zijn ons inziens aan te merken als 'ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen en andere vormen van eigendom'.

Wij merken hierbij het volgende op.

Het vorenstaande betekent dat wij bij ernstige schade aan gewassen alleen de zgn. nat- en droogschade scharen onder dit belang. De (dreiging van) 'faunaschade aan landbouw' in Zuid-Holland achten wij op dit moment niet omvangrijk genoeg om daarvoor ook een opdracht te geven. Wij verlenen een tegemoetkoming in deze schade indien voldoende preventieve maatregelen zijn getroffen. Deze maatregelen zijn opgenomen in de door BIJ12/Faunafonds ontwikkelde Faunaschade-preventiekit Bever, 2018.¹³ De beperking van de landbouwschade tot schade als gevolg van wateroverlast of watertekort veroorzaakt door de bever hebben wij geborgd in voorschrift 5 door 'ernstige schade in de vorm van faunaschade aan landbouw' uit te sluiten in het kader van de te maken keuze tussen te nemen beheermaatregelen op grond van het stroomschema in hoofdstuk 2, figuur 2.1 Beverprotocol 2020.

¹³ Zie <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/module-bevers-en-beverratten/>
01007580-00023169

3. Staat van instandhouding

Na de eerste herintroductie in 1988 van de bever in Nederland groeit de populatie gestaag.¹⁴ Rond 2010 waren er ca 500 bevers in Nederland en dit jaar (2021) schat de Zoogdiervereniging de beverpopulatie op 5000 dieren.¹⁵ Getuige de informatie die is opgenomen in par. 1.7 van het Beverprotocol zijn de doelen van de herintroductie bereikt en kan de bever op eigen kracht zijn weg zoeken. Dat hij dat doet, blijkt uit de groeicijfers. Voor een gunstige staat van instandhouding van de beverpopulatie in ons land dient er volgens het Natura 2000 profieldocument van de bever ten minste één populatie te zijn van minstens 500 exemplaren.¹⁶ Dat is inmiddels het geval in Zuid-Holland. In Limburg, Noord-Brabant en Flevoland bevinden zich de grootste populaties. Op landelijk niveau heeft de beverpopulatie dus een gunstige staat van instandhouding bereikt.

Inmiddels verspreidt de bever zich ook in de provincie Zuid-Holland. De Zoogdiervereniging schat het huidige aantal op circa 500 bevers van één jaar en ouder en met een nu nog exponentiële groei van 20% per jaar zullen er in Zuid-Holland over 2 jaar circa 720 bevers aanwezig zijn. Naar verwachting zal de populatie zich elke 4 jaar verdubbelen. De bever zal zich ook verder verspreiden. Nu zijn de bevers vooral nog te vinden in het voor hen optimale rivierenlandschap in het zuiden van de provincie, maar als dit te vol wordt dan zullen zij het voor hen suboptimale polderlandschap van het noorden van de provincie gaan koloniseren. In 2026 kan de hele provincie Zuid-Holland bewoond zijn door bevers.¹⁷

Gelet op het vorenstaande en het geringe aantal dieren dat naar verwachting gedood zal worden op grond van deze opdracht is uitgesloten dat met de uit te voeren handelingen een negatief effect te verwachten is op de staat van instandhouding van de populatie van de bever. Er wordt daardoor geen afbreuk gedaan aan het streven de beverpopulatie in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling ontheffing overige verbodsbepalingen

Gebruik van het geweer

Ten aanzien van het gebruik van het (luchtdruk)geweer op gronden, die niet voldoen aan de eisen van een jachtveld (zie hierna onder I.), het gebruik van het luchtdrukgeweer (zie hierna onder II.) en het gebruik van het (luchtdruk)geweer gedurende de nacht (zie hierna onder III.) en om middelen op, aan of bij het (luchtdruk)geweer te gebruiken (zie hierna onder IV.) overwegen wij het volgende:

I. Gebruik van het (luchtdruk)geweer op gronden, die niet voldoen aan eisen jachtveld

Op grond van artikel 3.12, eerste lid van het Besluit natuurbescherming dient een jachtveld te voldoen aan bepaalde afmetingen. Wij zijn op grond van artikel 3.26, derde lid van de Wnb bevoegd om hiervoor ontheffing te verlenen. Wij maken van die bevoegdheid gebruik en voeren daartoe het volgende aan.

Conform artikel 3.16 beleidsregel wijken wij alleen bij ontheffing af van de aan een jachtveld gestelde regels, indien er door fysieke barrières geen mogelijkheid is tot het vormen van een jachtveld dat voldoet aan deze regels.

Het heeft de voorkeur om het doden van de bever met geweer (zowel na vangst in de vangkooi, als in het veld) zoveel mogelijk op de meest geschikte plek te laten plaatsvinden (bijv. nabij dam of hol of burcht). Dit kan tot gevolg hebben dat afschot gewenst is in een veld dat niet aan de jachtveldvereisten voldoet. Vanuit het oogpunt

¹⁴ Zie par. 1.7 Beverprotocol 2020 en het Faunabeheerplan Limburg 2020-2026.

¹⁵ Zie voetnoot 1.

¹⁶ Profieldocument habitatoorten/ Bever (Castor fiber) H1337 (versie: 1 september 2008):

https://www.natura2000.nl/sites/default/files/profielen/Profielen_HRSoorten_Actueel/Profiel_soort_H1337.pdf

¹⁷ Zie de notitie van drs. J. Thissen (Van Bommel Faunawerk) d.d. 22 september 2021 (bijlage 11 bij dit besluit).

van dierenwelzijn is het niet gewenst om een bever in een vangkooi te verplaatsen naar een veld dat wel aan de vereisten voldoet. Een uitzondering hierop vormt de situatie dat een bever binnen de bebouwde kom of op een andere locatie waar zich publiek in de nabijheid bevindt of kan bevinden gevangen moet worden. Dan zal de vangkooi met bever naar elders (in overleg met de WBE) buiten de bebouwde kom worden verplaatst, alwaar afschot plaats kan vinden.

Wij zijn van mening dat met het bovenstaande voldoende is onderbouwd dat het gebruik van het (luchtdruk)geweer niet altijd mogelijk is op gronden, die aan de vereisten van een jachtveld voldoen.

II. Gebruik van het luchtdrukgeweer

Het gebruik van een luchtdrukgeweer naast een kogelgeweer is gewenst. Luchtdrukgeweren voldoen niet aan de eisen van artikel 3.13 Besluit natuurbescherming. Luchtdrukgeweren vallen wel onder artikel 3.26, eerste lid, van de Wnb¹⁸. Daarom mogen wij op grond van artikel 3.26, derde lid van de Wnb ontheffing verlenen van de eisen die in artikel 3.13 Besluit natuurbescherming aan het geweer gesteld worden.

Luchtdrukgeweren kunnen door alle bestrijders worden ingezet, omdat de waterschappen over deze wapens beschikken. Anders moeten de uitvoerders hun privé (vuur-)wapens gebruiken voor het beheer. Een kogelgeweer geeft weliswaar meer energie, maar brengt daarmee bij gebruik ook een groter risico met zich. Beverafschot in het veld zal waarschijnlijk meestal plaatsvinden in het water. Bij afschot in het water met luchtdruk is er minder kans op ricochet¹⁹, omdat een luchtdrukgeweer een kogel (veel) minder energie meegeeft dan een vuurwapen. Dezelfde reden geldt voor afschot in een kooi waarbij het gebruik van een luchtdrukgeweer minder risicovol is en dit afschot altijd van heel dichtbij plaats vindt.

Het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) adviseert bij luchtdrukgeweren een kaliber van minimaal .30 inch (= 7,62 mm) met minimale mondingenergie van 105 joule.²⁰

Dit is voor afschot in het veld voldoende. Voor afschot in een kooi zou het met minder kunnen, maar dan moet de uitvoerder verschillende wapens inzetten wat niet wenselijk is. Wij nemen dit advies over in voorschrift 7.

Andere voordelen van het gebruik van het luchtdrukgeweer zijn:

- minder verstoring in natuurgebieden waar uitvoerders vaak werkzaam zijn,
- trekt minder de aandacht van het publiek,
- mogelijk kunnen meerdere dieren in één bestrijdingsactie worden geschoten (dit kan voorkomen als het om een beverpaar of -familie gaat) omdat ze niet of minder schrikken.
- het is beter voor het gehoor van de bestrijder.

Tot slot streven de waterschappen naar het gebruik van één wapen dat voor alle beheer waarvoor de waterschappen verantwoordelijk zijn (muskusrat, beverrat en bever) ingezet kan worden. Een luchtdrukwapen is ook veiliger dan een vuurwapen. Bij een luchtdrukwapen wordt veelal gekozen voor een standaarddemper. Daarvoor is geen toestemming nodig op grond van de Wet wapens en munitie. Bij een vuurwapen is dat wel het geval.

Hoewel het streven van de waterschappen er op is gericht om bij de bestrijding van bovengenoemde soorten gebruik te maken van één type geweer is het nu nog zo dat zowel het luchtdrukgeweer als het kogelgeweer gebruikt

¹⁸ Zie de toelichting op het Besluit natuurbescherming onder kopje 'artikelen 3.13 tot en met 3.16', Stb 2016, 383 (pag 156/157 pdf versie).

¹⁹ Ricochet is het gevaar op het terugketsen van de kogel vanaf een hardere ondergrond of wand.

²⁰ Emailbericht van 2 maart 2021 van het Waterschap Rivierenland. Het KAD te Wageningen verzorgt onder andere trainingen voor de plaagdierbestrijding met een luchtdrukgeweer.

wordt bij het beheren van – thans - muskus- en beverratten. Het is dus nodig om beide typen geweren aan te wijzen als middelen ter uitvoering van dit besluit.

III. Gebruik van het (luchtdruk)geweer gedurende de nacht

Op grond van artikel 3.16, eerste lid, sub a, van het Besluit natuurbescherming mag een (luchtdruk)geweer niet gebruikt worden tussen zonsondergang en zonsopkomst. Wij zijn op grond van artikel 3.26, derde lid, van de Wnb bevoegd om hiervoor ontheffing te verlenen. Wij maken van die bevoegdheid gebruik en voeren daartoe het volgende aan.

Bevers zijn vooral actief tijdens de schemerperiode en 's nachts. Indien het doden plaatsvindt in het veld zal dit in verband met die nachtelijke activiteit het meest effectief in de nacht plaats kunnen vinden. Bij doding na vangst in een levend vangende kooi zal een zender bij een vangst een melding afgeven. Bij een vangstmelding moet er zo snel mogelijk, doch uiterlijk de eerstvolgende ochtend worden gecontroleerd.²¹ In die situatie is het aan de uitvoerder of hij het schot 's nachts of bij daglicht wil lossen. Om de bever zo snel mogelijk uit zijn lijden in de kooi te verlossen en ter voorkoming van inmenging van buitenstaanders heeft het de voorkeur om dit in ieder geval ook 's nachts te kunnen doen.

Wij zijn van mening dat met het bovenstaande voldoende is onderbouwd dat het gebruik van het geweer in de nacht, tussen zonsondergang en zonsopkomst, in de hiervoor beschreven situaties mogelijk moet zijn.

IV. Middelen op, aan en bij het (luchtdruk-)geweer (geluiddemper en kunstmatige lichtbron/nachtzichtapparatuur)

Op grond van artikel 3.13, vierde lid, Besluit natuurbescherming mag een geweer niet zijn voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron of enig ander instrument om in de nacht te schieten, waaronder nachtzichtapparatuur. Wij zijn op grond van artikel 3.26, derde lid, Wet natuurbescherming bevoegd om hiervoor ontheffing te verlenen. Wij maken van die bevoegdheid gebruik en voeren daartoe het volgende aan.

Geluiddemper

Het doden van bevers kan zowel door afschot na vangst in een vangkooi plaats vinden als door afschot in het veld. Het gebruik van een geluiddemper geeft minder verstoring, hetgeen voordelen heeft in natuurgebieden. Daardoor trekt het afschot ook minder aandacht van het publiek. Tevens kunnen er daardoor meerdere dieren tijdens één beheeractie worden geschoten.

Kunstmatige lichtbronnen en nachtzichtapparatuur

Wij staan het gebruik van het geweer ook in de schemering en nacht toe. Daarom is een goed zicht, ook in de winterperioden en bij somber weer, van groot belang. Nachtzichtapparatuur heeft een aantal voordelen in vergelijking met kunstmatige lichtbronnen:

- de uitvoerder heeft beter zicht ten opzichte van het gebruik van kunstmatige lichtbronnen. Bij het gebruik van nachtzichtapparatuur is er vooral sprake van een veel beter zicht op de omgeving (buiten de lichtbundel), waardoor ook de veiligheid van de uitvoerders groter is. Bij het gebruik van kunstmatige lichtbronnen daarentegen is het zicht buiten de lichtbundel erg beperkt;
- het gebruik van nachtzichtapparatuur geeft veel minder verstoring dan het gebruik van kunstmatige lichtbronnen;

²¹ Zie de werkinstructie ZH, bijlage 4 bij dit besluit.
01007580-00023169

- het beheer met nachtzichtapparatuur kan de nodige onrust voorkomen in de situatie dat het beheer plaatsvindt in de omgeving van bebouwing. Het gebruik van een kunstmatige lichtbron valt dan veel meer op;
- nachtzichtapparatuur helpt bij het vinden van (gewonde) bevers, waardoor de uitvoering efficiënter kan worden uitgevoerd en een bever snel uit zijn lijden kan worden verlost.

Het beheer met gebruik van deze nachtzichtapparatuur kan, net zoals bij kunstmatige lichtbronnen en richtkijker aan het geweer, ook door één persoon worden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat met het bovenstaande voldoende is onderbouwd dat een geluiddemper en kunstmatige lichtbronnen, alsmede nachtzichtapparatuur, bij het gebruik van het geweer nodig zijn om de bever veilig en effectief te kunnen doden indien daartoe de noodzaak bestaat.

Het zich buiten gebouwen bevinden met een vangkooi

Op grond van artikel 3.24, tweede lid van de Wnb jo. artikel 3.10, aanhef en onder e Besluit natuurbescherming is het verboden zich buiten gebouwen te bevinden met een vangkooi, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die vangkooi wordt gebruikt voor het doden of vangen van dieren, in dit geval bevers.

Wij zijn op grond van artikel 3.25, vierde lid, sub a Wnb bevoegd om hiervoor ontheffing te verlenen. Wij maken van die bevoegdheid gebruik en voeren daartoe het volgende aan.

Hoewel de ingrijpende maatregel van vangen en vervolgens doden van de bever slechts als laatste redmiddel in het belang van de openbare veiligheid ingezet zal worden, zal het – naar verwachting – in incidentele gevallen wel noodzakelijk zijn. Bij het vangen zal gebruik worden gemaakt van een zgn. levend vangende kooi (zie par. 3.6 Beverprotocol 2020). Om die te kunnen gebruiken zal het noodzakelijk zijn om de vangkooi mee te nemen in het veld, dus buiten gebouwen. Wij verlenen derhalve ontheffing van deze verbodsbepaling.

Honden, snij- en steekwapens

Honden, zijnde geen lange honden, worden alleen ingezet bij de nazoek van gewonde bevers. Dit voorkomt ook dat de dieren te lang lijden als ze aangeschoten worden, maar nog in staat zijn weg te vluchten. Een snij-of steekwapen kan zo nodig worden gebruikt na een niet afdoend schot in het veld teneinde de geschoten bever zo snel mogelijk uit zijn lijden te verlossen (zie voorschrift 8).

Conclusie

Op grond van het vorenstaande concluderen wij dat, ter voorkoming van calamiteiten ten gevolge van activiteiten van bevers in de werkgebieden van de waterschappen Rivierenland, Hollandse Delta, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Amstel, Hoogheemraadschap van Rijnland, Gooi en Vecht voor zover gelegen binnen de provincie Zuid-Holland, een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid, Wet natuurbescherming tot uiterlijk 1 juli 2023 kan worden gegeven.

Ter uitvoering van de opdracht kan gebruik worden gemaakt van het (luchtdruk-) geweer met geluiddemper en honden (niet zijnde lange honden), snij- en steekwapens, vangkooien, kunstmatige lichtbronnen en nachtzichtapparatuur. Er mag gedurende het gehele etmaal van de middelen en methoden gebruik worden gemaakt.

Afbeelding 1: Waterschappen in de provincie Zuid-Holland (in bijlage 5 bij het Beverprotocol zijn kaarten per waterschap opgenomen).

Bijlage 5.1 Waterschappen in de provincie Gelderland en Zuid-Holland

